

ELIZA VERZORGT DE SUNAMITISCHE TEGEN DEN HONGER.

II KONING. VIII: 1-6.

Eliza nu hadde gesproken tot die vrouwe, welker zone hy levendig gemaakt hadde, zeggende; Maakt u op, ende gaat henen, gy ende uw huisgezin, ende verkeert als vreemdeling, waar gy verkeerren kond; want de HEERE heeft eenen honger geroepen, die ook in 't lant zeven jaren komen zal. Ende de vrouwe hadde haar opgemaakt, ende hadde gedaan na het woord van den man Gods; want zy was gegaan met haar huisgezin, ende hadde als vreemdeling verkeert in 't land der Philistynen zeven jaren. Ende het geschiedde met het einde der zeven jaren; dat de vrouwe uit het land der Philistynen weder keerde: ende zy ging nit, datze tot den Koning riepe, om haar huis, ende om haren akker. De Koning nu sprak tot Gehazi den jongen van den man Gods, zeggende; Vertelt my dog alle de groote dingen, die Eliza gedaan heeft. Ende het geschiedde, als hy den Koning vertelde, hoe hy eenen dooden hadde levendig gemaakt, ziet, zo riep de vrouwe, welker zoon hy levendig gemaakt hadde, tot den Koning, om haar huis, ende om haren akker: Doe zeide Gehazi; Myn heere Koning, dit is de vrouwe, ende dit is haar zoon, dien Eliza heeft levendig gemaakt. Ende de Koning ondervraagde de vrouwe, ende zy vertelde 't hem: doe gaf de Koning haar eenen Kamerling, zeggende; Doet [haar] weder hebben alles wat hare was, daar toe alle inkomsten des akkers, van den dage af, dat zy het land verlaten heeft, tot nu toe.

Onder de zaligheden van hen, die den God Jakobs INLEIDING.
tot hunne hulpe hebben, worden ook deze byzonder-
E e e der-

derheden opgetelt: *Die den verdrukten recht doet: Die den hongerigen brood geeft: de HEERE maakt de gevangene los. De HEERE bewaart de vreemdelingen. Hy houd den weeze en de weduwe staande.* Psalm. 146: 7, 9.

2 Theff. 1: Trouwens dat is recht by God, verdrukking te vergelden den genen die zyne kinderen verdrukken; en hen die verdrukt worden verquikking te geven, en hun recht aan het licht te brengen. Zy zullen niet beschaamt worden in den quaden tyd, en in de dagen des en 37: 19. hongers zullen zy verzadigt worden. Hy brengt hen Pf. 66: 11, 12. wel in het net en legt een engen band om hunne lendenen: maar voert hen ter zyner tyd uit in een overvloeyende ververschinge.

Inzonderheid word des HEEREN voorzorge ge- Deut. 16: 14. roemt omtrent de *vreemdelingen, den weeze en de weduwen*, meermaal t'zamen gepaart: nademaal Hy de Jer. 22: 3. vreemdelingen bewaart in hunne omzwervingen en niet toelaat dat iemand hen onderdrukke. Hy vertoont zig Pf. 68: 6. als een Vader der weezen en een Rigter der weduwen: Die haar recht uitvoert en het aangedaan ongelyk wreekt.

En daarom, *welgelukzalig is hy, die den God Jakobs tot zyne hulpe heeft. Op U verlaat zig de arme: Gy zyt geweest een helper des weezen.* Pf. 146: 5. Pf. 10: 14.

Hebbenwe lust om nadrukkelyke proeven van alle deze heerlykheden te beschouwen: die worden ons getoont in dit deel der H. geschiedenisse, in den t'zamenhang ingezien. Voorhenen vernamenwe, hoe de HEERE het benauwt Samaria los maakte en uitleidde in een overvloeyende ververschinge. Nu zullenwe beschouwen, hoe de HEERE de Sunamitische in hare vreemdelingschap bewaart, die weduwe met haren weeze staande houd, haar brood geeft in den honger, en die verdrukte recht doet.

VERDEELING. Twee deelen komen ons in deze geschiedenisse voor. I. De

I. De raad van Eliza aan de Sunamitische gegeven, om den hongersnood te ontvlieden, van haar gewillig opgevolgt. vers. 1, 2.

II. Hare wederkeering uit het land van hare vreemdelingschap, en herstelling in hare vorige bezittinge. vers. 3-6.

De raad van Eliza aan de Sunamitische gegeven word verhaalt vers. 1. *Eliza nu hadde gesproken tot die vrouwe, welker zoon hy levendig gemaakt hadde.* enz. VERKLARING VAN het I. DEEL.

Het spreekt van zelve; dat hier die *grote vrouwe van Sunem* verstaan word, aan welke Eliza een zoon be- looft hadde; en welken hy na des zelfs afsterven weder levendig hadde gemaakt; niet door zyne eigene kragt; maar door zyne voorbiddinge by dien God, Die alleen de dode kan levendig maken: gelyk voorhenen gezien is. Kap. 4.

Tot deze vrouwe hadde *Eliza gesproken*, om haar met een goeden raad te dienen en voor hongersnood te veiligen, gelykwe aanstonds zullen zien: wanneerwe voor- af den Tyd van dit gesprek zullen hebben nagespeurt.

Sommige meenen, dat dit reeds geschied zy voor de reiniginge van Naäman en de melaatsheid van Gehazi: dewyl het hen niet waarschynlyk voorkomt, dat de Ko- ning Joram met den melaatsen Gehazi zulk een t'za- menspraak zoude gehouden hebben, als in 't vervolg vs. 4, 5. gemeld word, en de Onze schynen niet vreemd van 4de Kantt. die gedagten.

Maar dewyl 'er dus enige onorde komen zoude in de historie van Eliza; denkenwe liever met Andere; dat dit gesprek van Eliza met de Sunamitische wel voor- gevallen kan zyn voor de belegeringe van Samaria; egter hare wederkomst na de verlossinge van Samaria moet gestelt worden: werwaart ons de draad der ge- schiedenisse van zelve henenleid: zynde daar in gene groote zwarigheid; dat Joram, die aan grotere over-

treedingen van Gods Wet schuldig stond, met een meelaatsen Gehazi zoude gesproken hebben, gelyk in 't vervolg blyken zal.

Maar gaanwe den Inhoud van zyn gesprek wat nader bezien: behelzende een Bevel, en de Rede daar van.

Het Bevel luid aldus: *Maak u op en ga henen, gy en uw huisgezin; en verkeer als vreemdeling, waar gy verkeereren kond.* Dewyl Eliza dit bevel aan de Vrouwe geeft, en niet aan den Man, mag men daar uit besluiten; dat de Man reeds gestorven, en zy Weduwe geworden was. Dewyl nu hier door de bestelling van de zaken des huisgezins aan haar stond, vermaand hy haar van des HEEREN wege, zig met de hare op te maken uit het land van Israël, en zig als vreemdeling elders henen te wenden, daar zig de beste gelegenheid opdeed: als ofwe den HEERE hooren spreken tot Abram: *Ga gy uit uw land en uit uwe maagschap en uit uwes vaders huis, naar het land dat Ik u wyzen zal.*

Gen. 12: 1.

Hy voegd 'er de Rede van zulk een ongemaklyk bevel by; ontleent van een zwaren en langdurigen honger, welke het land van Israël quellen zoude.

Want de HEERE heeft een honger geroepen. Deze spreekwyze word zeer nadrukkelyk van de Onzen opgehieldert: „Hy heeft naar zyne gerechtigheid een die- ren tyd over het Land gezonden, als zynen dienaar en scherprigter, om zyne straffen uittevoeren: even gelyk Psalm. 105: 16. *Hy riep ook een honger in het Land.* Zo word God ook gezegt andere plagen te roepen, even als of zy levendige en redelyke schepsels waren, bequaam om te verstaan en gewillig om te gehoorzamen; als het roepen van het zwaard. Jer. 25: 29. en het roepen van een droogte over het land. Hagg. 1: 11. „ In welk roepen derhalven de HEERE niet alleen zyne Gerechtigheid, maar ook zyn hoog Gezag en Magt openbaart: roepende de dingen die niet zyn, als ofze waren. Men zoude mogelyk

Kanttek.

lyk niet ongepast met iemand kunnen opmerken; dat het *Roepen* meermalen gebruikt worde van het nodigen der gasten: * gelyk Matt. 22: 3, 9. en dat vlyd hier niet qualyk: het afvallig Israël hadde vreemde gasten ingeroepen, de afgodery en beelden met hunne dienaaren, die de inkomsten van het land verteerden: maar de HEERE roept een anderen gast, den honger, om hen wegens hunnen afval te straffen.

Een Oordeel te zwaarder wegens zyne langdurigheid: *die ook in het Land zeven jaaren komen zal.* Overzulk tweekmaal zo lang, als de droogte en daar uit volgende honger van drie jaaren en een half door Elia aankondigt: en van dezelve uitgestrektheid, als die razende hongersnood in Egypte en Kanaän in de dagen van Josef. Trouwens daar de zonden van Israël verdubbelt wierden, worden ook Gods oordeelen verzwaart. Zy verwaarloosden de Sabbat-jaaren, zy wierpen het Levensbrood door de Profeeten hen aangeboden; geen wonder dan, dat de spyze voor hunne oogen verborgen word, en de HEERE zulk een zwaren hongersnood van zeven jaaren uitzend.

Wanneer nu Eliza zulks van te voren aan deze Vrouwe aankondigt; toont hy niet alleen, dat hy hier van een nauwkeurige ontdekking van den HEERE ontvangen hadde; maar ook zyn dankbaar hert voor de weldadigheid aan haar huis in het doortrekken genoten: die reeds voorhenen in hem een zorgvuldige bekoemering verwekt hadde, waar mede hy deze hare liefde vergelden zoude: en schoon hy dezelve rykelyk schein betaalt te hebben, door haar een zoon der belofte te schenken, en na des zelfs affterven weder te geven; kan zig egter zyn dankbaar hert daar mede niet vergenoegen; tenzy hy op nieuw voor haar zorge tegen een zwaren hongersnood, die hem voorhenen zo gulhertig

E e e 3

en

* Metaphora sumpta a convivis. *Vatablus*, h. 1.

en mildadig brood en stille ruste bezorgt hadde. Een uitnemend voorbeeld van aanhoudende dankbaarheid: hoe zeltzaamer, hoe uitsteekender.

De Sunamitische zulk een duidelyk bevel ontvangende, is niet wederspannig, maar gehoorzaam. vers. 2.

En de vrouwe hadde zig opgemaakt en hadde gedaan naar het woord van den Man Gods. Tonende hier mede hare onderwerping aan het woord van den Profeet: 't welk zy niet aanmerkte als een menschen woord; maar als van God zelven tot haar gesproken: te meer, omdat zy reeds zo vele proeven van de waarheid zyner woorden ondervonden hadde. Des maakt zy zig op zonder uitstel en gaat henen, zonder zig door hare maagschap of wereldse belangens te laten wederhouden.

Dewyl nu aan haar de keure gegeven was, werwaart zy zig wilde wenden; neemt zy de keure: *want zy was gegaan met haar huisgezin, en hadde als vreemdeling verkeert in 't land der Filistynen zeven jaaren.*

Het valt moejelyk te bepaalen; waarom zy den weg niet naar het ryk van Juda nam, daar de ware godsdienst wierde gehandhaaft: mogelyk dat de weg hier toe voor haar was afgesneeden, of dat het ryk van Juda door den zelven hongersnood gedrukt wierde. Des verkieft zy met haar huisgezin *het land der Filistynen* tot het land van hare vreemdelingschap in die zeven jaaren: als zynde haar het naaft gelegen; van waar zy als van verre nog enigermaten het oog op hare bezittingen houden konde. Waar uit dan blykt; dat die hongersnood het land der Filistynen niet getroffen hebbe, maar alleen het land van Israël, ten bewyze van Gods byzonder ongenoegen over dat afvallig volk, 't welk tegen meerdere weldaden zondigende ook een *zwaarder straffe verdiende.* Zo begint het oordeel meermalen van Gods huis.

1 Pet. 4:17.

Maar, mogte iemand denken, hoe konde deze godvrug-

vrugtige Vrouw het zo lang stellen onder de afgodische Filistynen? Maar die God, welke de Vaders beveiligde, toen zy wandelden van volk tot volk, en geen Psalm. 105: mensche toeliet hen te onderdrukken: die zelve God, 12, 13, 14. welke haar zo lang geruft hadde laten woonen in 't midden van haar volk, het afvallig Israël: Hy, die Kap. 4: 13. aan haar dit bevel gegeven hadde, was magtig genoeg om haar voor struikelingen en allen overlast te bewaren: zy hield haren wandel eerlyk onder de Heidenen, 1 Pet. 2: 12. was stille en deed hare eigene dingen, nauwkeurig zorge om niemand aanstoot te geven. En wie weet, 1 Theff. 4: 11, 12. of de Filistynen, iet hebbende vernomen van het wonder aan haren zone geschied, en indagtig aan een soortgelyk wonder door Elia te Sarfat verrigt, haar niet met te meer eerbiedigheid hebben behandelt?

In allen gevalle, zy gaf hier in een bewys van haar gelove, als een dogter van Abraham, die geroepen zynde door het gelove gehoorzaam is geweest, om uit Heb. 11: te gaan, niet wetende waar hy komen zoude; en volgde 8, 9. de hier in de voetstappen van de Voorvaderen, die met hunne huisgezinnen ook enigen tyd onder de Filistynen als vreemdelingen verkeerden; het voorbeeld van Naomi, onder de Moabiten, insgelyks wegens den honger, Ruth. 1. als vreemdeling vertoevende; ja van Elia zelve, die een geruimen tyd binnen Sarfat der Sidoniërs huisvestte: vooral zy volgde Gods stem, en dan wandelt men veilig. *

Ondertusschen was het haar voornemen niet, om zig II. DEEL. altoos in dat afgodisch land op te houden. Want het ge-

* Addit P. Martyr h. 1. Illi propemodum omnes peregrinati sunt inter impios, verbo Dei admoniti: & aliqui eorum propagandæ religionis ergo. At mercatores innumeri; qui, cum religionem Christi profiteantur, apud Turcas & Mauros quotidie nad. tom. 5. versantur, quod habent verbum Dei? nullum plane, sed verbum p. 715. potius avaritiæ, cupiditatis & quæstus persequuntur. ,,

geschiedde met het einde der zeven jaaren des hongers; dat de vrouw uit het land der Filistynen wederkeerde. vers. 3.

Wanneer de tyd, van den Profeet bepaalt, vervult was; keert zy weder en komt in haar vaderland; waar-schynlyk uit een afkeer van dat vreemd en afgodisch volk, en uit liefde tot haar land en maagschap: gelovende, dat de HEERE zig weder over zo vele elendige ontfermen zoude.

Wanneer zy nu bevond, dat hare bezittingen van andere ingenomen waren; *ging zy uit, dat zy tot den Koning riep om haar huis en om haren akker.*

Of zy by haar vertrek orde op haar huis en akker hebbe gestelt, kunnenwe niet bepaalen: althans zy vind by hare wederkomst haar huis en akker in vreemde handen; het zy van het Hof aangeslagen; het zy van haar vrienden of andere in bezittinge genomen, die of aan hare wederkomst wanhoopten, of haar voor een doode hielden: hoedanig een roofzugt in Israël niet ongemeen was, om huis aan huis, en akker aan akker te trekken, naar de herhaalde klagten der Profeeten.

Jef. 5: 8.
Hof. 4: 1,2.

De vrouwe dan niet vindende om 'er van te bestaan, vind zig gedrongen, *tot den Koning te gaan en te roepen met ernst en aanhoudinge, om in het bezit van hare goederen herstelt te worden.* Waar toe zy te meer grond hadde; omdat de HEERE in het Xde Gebod hadde belast: *Gy zult u niet laten gelusten uwes naasten*

Deut. 5: 21. *huis, zyns akkers -- nog iets dat uwes naasten is:* en het eigendom der landgoederen, als een erve van het Oude iKon. 21:3. Verbond, door het lot aan Israël toegewezen, niet Levit. 25. mogte vervreemt worden.

Waar uit men dan mag afnemen, dat het niet tegen de genade stryd, op de herstellinge van zyn vervreemd eigendom by den Rigter aan te dringen: welken uit dien hoofde belast word: *zoekt het regt, helpt den ver-*

Jef. 1: 17. *drukten; doet den weezen regt, handelt de twistzaak der we-*

weduwven: in navolginge van God, Die in deze byzonderheden hen voorlicht, en deswege verheerlykt word. Pfalm. 146: 7; 9.

Goed is het voor de Vrouwe, dat de Koning zig hare zaak aantrekt, en die nauwkeurig onderzoekt. vs. 4-6.

En wel vooraf by Gehazi; met wien de Koning Joram door een zonderlinge schikkinge van Gods Voorzienigheid in een t'zamenpraake gewikkelt was: verhaalt vers. 4, 5.

De Koning nu sprak met Gehazi, den jongen van Eliza den Man Gods, zeggende: Vertel my dog alle de grote dingen die Eliza gedaan heeft. vers. 4.

Schoon Gehazi toen reeds *melaats* was, gelykwe denken, laat zig egter Joram in t'zamenpraake met hem in: 't geen door Gods Wet niet geheel verboden was, waar aan zig Joram ook weinig bond. By welke gelegenheid dit geschied zy, kunnenwe niet bepaalen: het schynt dat Joram, tyd en lust hebbende, Gehazi ontboden heeft; om van hem, als Eliza's knecht, te horen, welke wonderen zyn Meester hadde gedaan.

Ten dien einde zeide hy tot hem: *Vertel my dog alle de groote dingen, die Eliza gedaan heeft.* Door die groote dingen heeft men die doorlugtige wonderen te verstaan, welke van Eliza waren gewrogt in de kragt des HEEREN; en waar uit bleek dat de HEERE groot is in Magt en Heerlykheid, en zyn knecht Eliza een groot man. Alle deze groote werken gebied of verzoekt Joram met veel ernst, dat Gehazi aan hem vertelle, zonder een daar van agter te laten: als welke zo lang met zynen Meester hebbende verkeert, het best bequaam was, om die in orde te verhalen.

Met welk een inzicht Joram zulks van Gehazi hebbe begeert, is niet duister om te gissen, by aldien men op Jorams bestaan agt geve: het was niet uit den gelove, maar uit ydele nieuwsgierigheid, zeggen de Onze: even

gelyk Herodes van langen tyd begerig was, om Jesus
 Luk. 23:8,9. te zien, omdat hy veel van Hem gehoord hadde; en
 daarom Hem met vele woorden vraagde. Hoedanig een
 ydele nieuwsgierigheid als nog in vele natuurlyke men-
 schen gevonden word, vooral omtrent de oude geschie-
 denissen en wonderwerken; niet om daar in Gods heer-
 lykheden te aanschouwen, en hier door wyzer en beter
 te worden; maar om zig met die beschouwinge vlee-
 schelyk te vermaaken, den tyd te slyten, of, 't geen
 Joh. 18:2. veel erger is, die wetenschap te misbruiken, om tegen
 Jesus en zyn Koninkryk in te leggen.

Mogelyk zoude Joram dit verhaal ook van Gehazi
 kunnen begeert hebben; om een nauwkeurig bericht
 te hooren van de wonderen die Eliza waarlyk gedaan
 hadde, om die te kunnen schiften van die valsche won-
 deren; welke mogelyk in dien tyd op zynen name
 wierden uitgestrooid: tenzy men liever denke, dat
 zulke versierde wonderen van een latere uitvindinge
 zyn, en op de rekening van het Heidense en Paaple
 2Theff. 2:9. Rome moeten gesteld worden.

In allen gevalle hier in was een heimelyk bestier van
 God, Welke die t'zamenpraak op zulk een tyd liet
 invallen, waar in dezelve aan de Sunamitische voordeel
 konde doen.

*Want het geschiedde, als hy den Koning vertelde, hoe hy
 een dooden hadde levendig gemaakt: ziet, zo riep de vrou-
 we, welker zoon hy levendig gemaakt hadde, tot den Ko-
 ning, om haar huis en om haren akker. vers. 5.*

Gehazi, van den Koning aangezocht, om hem van
 Eliza's wonderdaaden opening te geven, onttrekt zig
 niet; maar verteld het hem in orde: ten dele uit eer-
 bied voor den Koning: ten dele uit hoogagtinge voor
 den Profeet; want schoon die hem met melaatsheid ge-
 slagen, en uit zynen dienst hadde uitgezet, lasterd hy
 hem egter niet, maar geeft hem die eere, welke hem
 toe-

toequam. Waar uit men enigmate zoude mogen afnemen, dat hy indruk ontfangen hadde van Gods regtmatic oordeel over hem; en zo hy al niet tot gelove, ten minsten tot de belydenis zy wedergekeerd. Zo hebben Gods tugtroeden meermalen een heilzame uitwerking; en die door leeringen en vermaningen niet en wys konnen worden, worden fomtyds door kastydingen verbeterd: hoedanig een wyzen weg de Vader zelve meermalen met zyne liefste kinderen inflaat.

Wanneer nu Gehazi in zyn verhaal gekomen was tot dat voorname wonder, *de levendigmaking van een dooden jongen*, ziet! een zonderlinge itraal van de Voorzienigheid, zo riep de moeder van dien jongen tot den Koning, om haar huis en om haren akker: ernstig begeerende, dat hy haar recht doe en weder inzette in haar vervreemd eigendom: mogelyk zig grondende op het recht der lossinge, of het Sabbat- of Jubel-jaar; of met andere beweegredenen haar verzoek aandringende, die ons niet gemeld worden.

Waar op Gehazi, zyn verhaal afbrekende, zeide: *Myn heer Koning: deze is de vrouw en deze is haar zoon, dien Eliza heeft levendig gemaakt.* Om zyn verhaal zo even gedaan te staaven, beroept hy zig op de perfoonen zelve, welke hier van getuigen konden verftrekken. En waarlyk, dit was een groote goedheid van God aan Joram beweezen; dat Hy hem niet alleen de wonderen van Eliza verhaalen laat; maar ook hem een zichtbaar bewys van Gods wonder-magt voor oogen brengt: al 't welk, schoon het hem niet bekeeren zal, egter die vrugt zal hebben, dat hy haar recht doe.

Ten dien einde treed Joram in een nader onderzoek met de vrouwe zelve: vers. 6. *En de Koning onder-vraagde de vrouwe nauwkeurig, aangaande alle de omstandigheden van dat voorval; gelyk het een Rigter betaamt, eer hy vonnis veld: naar Nikodemus taal:*

Joh. 7: 51. *Oordeeld ook onze wet den mensche, 't en zy, datze eerst met de Kanttek.*

Waar op zy het hem verteld; met zulk een eenvoudigheid en klaarheid: dat de Koning van de waarheid en haar deugdelyk recht overtuigt, haar weder in het bezit van haar goed laat stellen.

Martyr. *Doe gaf de Koning haar een Kamerling, eenen van de Kanttek. op Hovelingen of bediende, die met haar zoude gaan, om Gen. 37: 36.*

Gen. 37: 36. *hare zaken te bezorgen. Gevende hem dien last mede: Doe [haar] weder hebben alles, wat hares was, daar toe alle inkomsten des akkers, van den dag af, dat zy het Land verlaten heeft, tot nu toe.*

Grotius. *Waar in de Koning Joram een nadrukkelyk bewys van zyne goedertierenheid en billykheid uitleverde; haar niet alleen herstellende in het bezit van haar eigendom, maar ook van het vrugtgebruik,*

Polus. *'t welk in hare afwezigheid onbetamelyk gerooft was. Het zy dan, dat hy hier toe gedreeven wierde door zyne eigene ruste en gemak; opdat deze weduwe hem niet langer mogte moejelyk vallen en het hoofd bree-*

Luk. 18: 1-6. *ken; gelyk die onregtvaardige Rigter, die nog God nog mensch vreesde, uit zulk een beginzel van eigenheid, een weduwe recht deed: 't zy dan, dat hy hier toe gedrongen wierde door een overblyffel van natuurlijke eerlykheid: of door medelyden met deze vrouwe: of door ontsach voor het goddelyk wonder aan haren zoone verrigt: of door eerbied voor Eliza, welke haar dien raad gegeven hadde, om zo lang als vreemdeling in het land der Filistynen te verkeeren, en van wien Joram zelve zo vele wonderen hadde gehoord en gezien*

Kap. 3. *tot zyn eigen voordeel; onder andere in de woestyne van Edom, en nu versch in de verloffinge van Samaria.*

Kap. 6. en 7. *Waar by hy zig nog konde erinneren, welk een zwaar oordeel zynen vader Achab door Elia aangekondigd was, omdat hy een erfelyke bezitting van Naboth ingenomen*

1 Kon. 21: 19.

men

men hadde: hoedanig een oordeel hy door oefeninge van recht zoekt aftewenden. Zo wil hy zyne zonden afbreken door gerechtigheid, en zyne ongerechtigheden door genade te bewyzen aan die elendige; of ^{er} verlen- Dan. 4: 27.
ging van zyne vrede zyn mogte. Strekkende hier in tot een nieuw bewys van de waarheid van Salomons tale:
Des Konings hert is in des HEEREN hand, als waterbee- Spr. 21: 1.
ken: Hy neigt het tot al, dat Hy wil.

Schoon nu de uitvoering van dit bevel niet worde aangetekend; heeft men egter daar aan niet te twyffelen: want *daar het woord des Konings is, daar is heerschappy.* Pred. 8: 4.
En zo mag men hier uit weder afnemen; hoe aange- naam den HEERE de herbergzaamheid zy; daar deze vrouwe, een Profeet in haar huis hebbende ontvangen, P. 130.
meer dan eenen loon des Profeeten ontfangt.

Zonderling diend deze geschiedenis wederom BETOGING.

1. Tot verheerlyking van Jehova in het oefenen van Gestrengheid en Goedertierenheid: van zyne Gestrengheid, in het straffen van Israëls snooden afval met zulk een zwaaren hongersnood, gelyk Hy hen reeds voor- Levit. 26.
henen door Mose gedreigd hadde: en van zyne Goedertierenheid, Die niet alleen de vreemdelingen be- Deut. 28.
waart, maar ook den weeze en de weduwe staande Ps. 146: 9.
houd.

2. Tot opluistering van Eliza's Profetis-ampt; daar hy door een goddelyke openbaringe zo nauwkeurig een hongersnood van zeven jaaren voorzegt; waar in een heiden, Farao, zelve iet goddelyks opmerkte: daar hy Gen. 41: 38.
zyne wedervergelding der liefde al meer tot de Sunamitische uitbreid, in haar zulk een goeden raad te geven: ja, daar zyne voorgaande wonderen, zelve van zynen eerloozen knegt Gehazi geroemt worden, en voor het aangezichte van den Koning Joram bevestigt in een van zyne allergewigtigste bedryven, het levendigmaken van een dooden.

BEDENKIN-
GEN OVER
den GE-
HEIMZIN.

Wildenwe nu met onze aandacht wat hooger opklimmen, en in de wondergeboorte en opwekkinge van den zone der Sunamitische een onderpand aanmerken zo van de wondergeboorte als van de levendigmakende kragt van Gods Zoone, waar van voorheen gesproken is: zo zoude men hier, zyne gedagten enige ruimte geëvende in geestelyke speelingen, een voorbode kunnen ontdekken van Gods weg met het overblyffel van Israël in latere dagen.

De Joodse Moeder-Kerke lang in Kanaän hebbende gewoond in 't midden van haar volk; daarze nu en dan door des HEEREN Profeeten wierde bezogt en verquikt, wierde kort na Jesus opstanding, door een God-
Pf 45:11,12. delyk bevel geroepen, om zig op te maaken en uit
Jes. 52: 11. Kanaän uit te gaan: 't welk de HEERE gezind was
Amos. 8:11. met een zwaren hongersnood te plagen. En 't was,
als of haar toegeroepen wierde, gelyk wel eer aan A-
vid. Tre- bram: *Ga gy uit uw land en uit uwe maagfchap en uit uwes*
viran. conc. *vaders huis, naar het land dat Ik u wyzen zal.* Gen. 12: 1.
h. 1.

Hier op is zy uitgegaan, om als vreemdeling onder de onbesnedene Heidenen te verkeerren: zullende egter, na het eindigen van zeven jaaren des hongersnoods, de Joodse natie in het Land van hare erfenisse wederkeeren en in de bezittinge van Kanaän en haar vervreemd eigendom worden herstelt in 't groote Jubeljaar in 't laatste der dagen: welke belofte niet alleen het overblyffel van Juda, maar ook het huis van Israël betreft. Men zie, onder veele andere godspraken, Jerem. 31. en Ezech. 37. *

Maar

* Conferri possunt, ne alios memorem, Viri Clariss. Wits. de X Tribubus Israëlis Cap. 9. & seqq. *Lampe de Fœd. Grat.* tom. 5. p. 791-795. Vidit in hac historia mysterium *Borrhaus* h. 1. „Evoluto typo sciagraphicæ narrationis, occurrit mulier Ecclesia, quæ jam filio Messia ex mortuis revocato ad vitam, cujus

Maar, deze speelingen der gedagten daar latende, ^{TOEPAS-}zoekenwe uit deze geschiedenis nog eenige nuttigheden ^{SING.} voor onze zielen te trekken. *

Het Bevel, dat Eliza aan de Sunamitische gaf; *maak u op en ga heenen en verkeer als vreemdeling*; heeft ook de Meerder dan Eliza, Jesus Christus, aan ons gegeven: gaat uit uw geboorte-land en maagschap; en verkeer als vreemdelingen op aarde; want daar is honger in het land van uwe geboorte. Zulk een bevel gaf Hy aan onze vaderen: *Gaat uit van haar*, uit Babel, *myn volk*; *opdat gy* ^{Openb. 18: 4, 5, 8.} *aan hare zonden geene gemeenschap hebt*, en *opdat gy van hare plagen niet ontfanget*: want *hare zonden zyn [de eene op de andere] gevolgt tot den hemel toe, en God is hare ongerechtigheden gedagtig geworden. Daarom zullen hare plagen op eenen dag komen, dood en rouw en honger.* ** Zulk een

cujus famis tempore exul peregrinari coeperit ab hæreditate coelesti, profanationis tempora per Antichristum invecta satis documento sunt. Ut autem famis septennio transacto, hæc ad hæreditatem suam redeat, hæc novissima reconciliationis & futuræ translationis nostri ad supernam hæreditatem tempora, reddito nobis pane vivifico Christo, declarabunt., Constructio verborum obscura est, nisi mendum subsit.

* Ik konde uit deze stoffe een gevoegzame aanleiding nemen, om te tonen; wat gewigtige redenen de HEERE hadde, om ook zulk een honger te roepen in ons land, 't welk zo veele vreemde gasten heeft ingeroepen, aan zulk een verquistinge van des Heeren goed schuldig staat, vooral in het versmaden van het Levens brood, en andere sinnedheden blykbaar: van hoedanig een hongersnood zig alreede de voorboden in en buiten ons land in een dieren tyd opdoen: maar op dit pas valt my in handen een geschrift van den Eerw. Heer *Ravestein*; dragende tot opschrift: Gedenkteken der verbreekinge van den staf des broods in 't jaar 1740. over Ezech. 14: 12-14. en Joël. 1: 16-19. wervwaart ik mynen leezzer heenen zende; te meer, om dat myn oogwit nu op iet anders doelt.

** Alle de ongerechtigheden van Rome op te tellen, is nu myn werk niet. Ik zal 'er by deze stoffe maar eene melden, welke

een bevel geeft Hy ook nog in een zekeren zin aan ons:
 Pf. 45: 11. *Hoor, o dogter, en zie en neig uw oor, en vergeet uw volk
 en uwes vaders huis. of: Verlaatet de slegtigheden en leeft
 Spr. 9: 6. en treedet in den weg des verstands.*

Wat denktge nu van u zelve? Hebtge u, met deze
 vrouwe, opgemaakt en gedaan naar het woord van dien
 Man Gods?

1. Zytge met den verloren zoone tot u zelve geko-
 men? zeggende, hoe vele huurlingen myns Vaders
 hebben overvloed van brood, en ik verga van honger!
 ik zal dan opstaan.

2. Zytge door de ware bekeeringe uitgegaan uit de
 stad Verderf, uwe geboorte-stad, door verlocheninge
 van u zelve en de wereld met hare schyngoederen?
 Hebtge in den gelove Gods stem gehoorzaamt en u ge-
 heel aan dien Goddelyken Leidsman overgegeeven, om
 op zynen weg geleid te worden?

3. Zytge een Vreemdeling op aarde geworden, en
 verkeertge daar als in een land van vreemdelingschap;
 om hier tot het hemels Vaderland te worden toebereid,
 in het zoeken van de dingen die boven zyn, en niet
 die op aarde zyn; in een levende hope, uit kragt van
 Christus opstandinge; om ter bestemder tyd in het
 Hemels vaderland weder te keeren?

Ach! hoe zeer staat het te vreezen, dat veele niet
 alleen hier van ontbloot zyn; maar dat zelve het tegen-
 deel in hen gevonden worde!

1. Hoe vast zit de groote menigte nog gehecht aan
 het

welke gewis aanleiding tot gebrek en honger te Rome geeven
 moet. „Te Rome koopt de Paus al het koorn uit zyn gebied
 op -- hy koopt de maat tot 5 kroonen, die nog langzaam en
 qualyk betaalt worden -- In het verkoopen van dat koorn word
 de maat een vyfde deel kleiner gemaakt, en de prys van het
 geheel verdubbelt, zodat 't geen voor 5 kroonen gekogt is,
 voor 12 verkogt word., enz. Burnet Reize door Zwitserland,
 eerste brief p. 8-10. vergeleeken met p. 514-517. in 8yo.

het land van hare geboorte! menschen die nog nimmer tot zig zelve gekomen zyn, nog begrypen; datze leven in een land van honger; dewylze hunnen buik met draf opvullen; en daarom nog nimmermeer enig voornemen hebben opgevat, om zig op te maken. Word het hen toegeroepen: zy hebben geene ooren om te hooren, nog een hert om te verstaan. Luk. 14: 18-20.

2. Schynt 'er in andere eenige beweeging te komen, om zig op te maaken: het zyn maar ydele en flauwe pogingen van een beroert geweeten, die ras weder overgaan: gelyk *een deure zig omkeert op hare herre, also de luygaard op zyn bedde.* Of zy zoeken uitstel, daar zyn voor hen eerst nodiger zaaken te verrigten, hun oude huisraad belemmert hen: dan en dan zullenze het doen, en meer komt 'er niet van. Of zy maken reukeloos een begin, zonder overleg en gevolg: dewyl zy de kosten niet overrekend hebben, zienze, met Loths huisvrouw, omme; of zy keeren haast, met Orpa, weder te rugge tot haar volk en vaderland, en krygen, met Demas, de tegenwoordige wereld weder lief. Spr. 26: 14.
Hagg. 1: 2.
Gen. 19: 26.
Ruth. 1: 14.
2 Tim. 4: 10.

3. 't Is 'er zo verre van daan, datze vreemdelingen op aarde zouden zyn; datze in tegendeel leven, als of de aarde hun deel en de dingen dezer wereld het uitneemenste van hunne begeerten waren, trekkende huis aan huis en akker aan akker, en neemende hun zat van de wereldse dingen, om het vleesch te verzadigen tot begeerlykheid.

4. Schynenze ondertuffchen, met Joram, nog eenigen lust te hebben, om iets van den Hemelschen Eliza te hooren; 't is maar om den tyd te flyten, uit ydele nieuwsgierigheid, of om het geweeten te paajen.

Gy die aldus bestaat: Meentge aan het einde van uwe jaaren nog *weder te keeren* naar het hemels Kanaän, om des zelfs onbederflyke erfenis te erlangen? Zultge u onderwinden, om tot den Koning te roepen, om die 1 Pet. 1: 4.

Joh. 14: 2. goederen die gy zelve vervreemt hebt? om een plaatse in den hemel in 't huis des Vaders, waar uit gy moet-willig zyt weggelopen?

Maar hoe wil het gaan, als de Koning u zal *onder-vragen* en een nauwe rekening met u houden? als Hy u
2 Kor. 5: 3. nauwkeurig zal onderzoeken, of gy naakt dan of gy bekleed zyt? Wat zultge Hem dan *vertellen*, en welke bewyzen van uw goed recht aanhaalen? Och! ik vree-ze, dat gy geheel zult verftommen, en dan dit woord

Luk. 16: hooren: Gedenk, dat gy uw goed ontfangen hebt in
25, 26. uw leven: gaat weg van My, gy vervloekte. Dan zal

Matt. 25: 41. de klove te groot zyn, om weder over te komen.

Ach! datge als verlorene zoonen tot u zelve quaaamt en u opmaaktet, eer uwe jaaren een einde nemen, en eens ernstig wierdet, om den HEERE, dien grooten Loffer, te zoeken, terwyl Hy te vinden is, en Hem aan te roepen, terwyl Hy naby is!

Maar deze stoffe raakt nader het overblyffel naar de verkiezing der genade, de regtaardige zoonen en dog-teren van vader Abraham; welke, door de stemme van
Joh. 5: 25. den waren Eliza levendig gemaakt, naar dezelve ge-hoort, en zig opgemaakt hebben, om in den gelove het woord van dien Man Gods op te volgen.

Deze Sunamitische leert u gewigtige zaken.

1. Om u gedurig *op te maaken* en uit uw vaderland *uittegaan*: al zytge door de vernieuwinge des Geests opgewekt uit uwen doodslaap, en door een geheele bekeeringe uitgegaan uit het ryk der zonde; evenwel uw vleesch hunkert gestadig naar het oude vaderland, en de verzoekers nodigen u dagelyks uit, met veele bekooringen: hierom is 'er een gedurig uitgaan nodig door een aanhoudende bekeeringe: naar het bevel; Jef. 52: 2. *Schuddet u uit het stof, maakt u op: -- maakt u los van de banden uwes hals, gy gevangene dogter Sions.* ver-gelykt Psalm. 45: 11, 12.

2. Laat

2. Laat het uw hooftwerk zyn *te doen naar het woord van dien Man Gods*, Die zynen welbehaaglyken wille aan u heeft bekend gemaakt; om in gehoorzaamheid des geloofs alle zyne bevelen van alles voor regt te houden: want zo iemand Hem lief heeft, die zal zyn woord bewaren.

3. En dewyl Hy u geroepen heeft, om als *Vreemdelingen* op aarde te verkeeren; belydet met de Eerstvaderen, dat gy vreemdelingen en gasten op aarde zyt, en betoont klaarlyk datge een Vaderland zoekt: niet aanmerkende de dingen die men ziet, maar de dingen die men niet ziet; want de dingen die men ziet zyn delyk, maar de dingen die men niet ziet zyn eeuwig.

4. Ziet wel toe, hoe gy *voorzigtig wandelt*, niet als onwyze, maar als wyze, den tyd uitkopende, dewyl de dagen boos zyn. Ook gy verkeerd als vreemdelingen in een land der Filistynen, daar veeler oogen op u gevestigd zyn en veele verspieters op u loeren: *stift u dan, om stille te zyn en uwe eigene dingen te doen; opdat gy eerlyk wandelt by de geene die buiten zo veel in u is, houdet vrede met alle menschen. Maar jaagt niet alleen de vrede na met allen, ook de heiligmaking, zonder welke niemand den zien zal, toezienende dat niet iemand veragtere van de genade Gods: vereenigt u nimmermeer met de booze zeden en gewoontens der Filistynen, maar laat uw licht voor de menschen schynen; opdat het blyke dat gy in een vreemd land zyt, en iet hoogers zoekt: kortom; Houdet nwen wandel eerlyk onder de Heidenen; opdat in*

G g g 2

geene

* Om in deze stoffe niet uit te weiden, vergenoege ik my, mynen leezer heenen te wyzen naar de Praktikale Godgeleerdheid van den beroemden Heer *Driessen*, tweede Deel: Hoofst. 21. hebbende tot opschrift: *van de geestelyke Pelgrimazie of Vreemdelingschap.*

geene zy qualyk van u spreken -- zy uit de goede werken, welke zy in u zien, God verheerlyken mogen in den dag der bezoeking.

5. Houdet u in allen dezen, met de Sunamitische, door 't gelove vast aan Gods trouwe en algenoegzaamheid in Christus; met een geheele overgave van u zelve aan zyne Vaderlyke leidinge, naar zyn woord: *Ik zal u onderwyzen en u leeren van den weg, dien gy gaan zult: Ik zal raad geeven, myn oog zal op u zyn.*

Pf. 32: 8.

6. Denkt veel, dat uw vreemdelingschap eens een einde zal nemen, en laat het u tot ondersteuning en opwekking gedyen, om te verlangen naar het hemel-vaderland; daar zyn oog uwe beste Vrienden, uw schat en erfdeel, voor u weggelegd en nauwkeurig bewaart.

7. Gaat uit en nadert steeds tot den troon der genade, met ootmoedige, vrymoedige en aanhoudende gebeden roepende tot den Koning; om in het volle bezit van die goederen te worden herstelt, welke Jesus, de tweede Adam, de ware Goël, voor u verworven heeft: met de vrage van eene goede konscientie tot God door de opstandinge van Jesus Christus; want hier toe zytge wedergeboren tot een levende hope.

1Pet. 1: 3, 4.
en kap. 3: 21.

8. Als de Koning u ondervraagt aangaande uwe bewyzen; onttrekt u niet; maar steld u voor Hem bloot met deze taal: *Doorgrond my, o God, en ken myn hert; beproef my en ken myne gedagten, en zie of by my een schadelijke weg zy, en leid my op den eenwigen weg.* Ja vertel Hem in eenvoudigheid des herten, wat de Meerder dan Eliza aan u gedaan heeft; hoe Hy u heeft levendig gemaakt uit den doden, met zyne genadige inwooning bezogt, getroost, verzorgt, bestiert, geveiligt; en of deze geene bewyzen zyn van uwe vrykopinge en kinderregt?

Pfalm. 139: 23, 24.

Neemt dit nog mede tot uwe Troost.

1. In alle uwe verlegenheden zal de ware Eliza u een goeden raad geven, en u leiden door een weg dien gy niet geweeten hebt, en doen treden door paden die gy Jef. 42: 16. niet geweeten hebt.

2. In de dagen des hongers zal Hy u verzadigen, zo- Pf. 37: 19. datge niet beschaamt zult worden in den quaden tyd.

3. In alle uwe vreemdelingschappen zal Hy u be- Psalm. 105: waaren, en geenen mensche toelaaten om u te onder- 13, 14. drukken. Moetge eens met Jeremias klagen: *Och dat ik in de woestyne een herberge der wandelaars hadde!* zo Jer. 9: 2. *zoude ik myn volk verlaten en van hen trekken, want zy zyn alle overspeelders, een trouwloze hoop: Of met den Dichter; Och dat my iemand vleugelen, als eener duive, Psalm. 55: gave! ik zoude heenen vliegen, waar ik blyven mogte: ziet 7, 8. ik zoude verre wegzuerven; ik zoude vernagten in de woestyne.* Hy zal u zelve niet tot een woestyne zyn, nog Jer. 2: 31. tot een land van de uiterste donkerheid: maar in alle zyne wegen zultge zyne trouw en weldadigheid onder- Pf. 23: 6. vinden.

4. Ja Hy zal aan het einde van uwe jaaren last geeven, om u te zetten in het volle bezit van die goederen, Lampe t. 4. wel van u vervreemd, maar van Jesus weder verworven. p. 1036. Hier hebtge reeds het recht ontfangen door de rigterlyke ^{1300.} uitsprake des Konings, en het vrugtgebruik daar van genoten, zo menigmaal gy iets van de inkomsten van het ware Kanaän gesmaakt hebt. Na de dood zal uwe ziele door de Engelen, als des Konings kamerlingen, gedragen worden in den schoot Abrahams. In de opstan- Luk. 16: 22. dinge zultge door de zelve Engelen gesteld worden aan Matt. 25: de regterhand des Konings; en dan in het grote Jubel- 31-34. jaar, die aangenaame taal horen: *Komt, gy gezegende myns Vaders, beërft dat Koninkryk, 't welk u bereid is van de grondlegginge der wereld.* Amen.